

ZÚČTOVACÍ VZTAHY Z OBCHODNÍHO STYKU

(3. účtová skupina)

Zúčtovací vztahy - představují vztahy podniku k vnějšímu světu, které mají formu pohledávek nebo závazků

Členění umožňuje sledovat pohledávky a závazky z obchodního styku, vztahy k zaměstnancům, k orgánům správy sociálního zabezpečení, ke společníkům, k finančním a jiným orgánům

Pohledávky (31. účtová skupina) = nárok účetní jednotky na úhradu peněžní částky od dlužníka

- vystavíme fakturu odběrateli na základě jeho objednávky, čímž vznikne pohledávka vůči odběrateli (př. faktura odběrateli za školení: 311/602)
- pohledávka zaniká zaplacením faktury (př. VBÚ - zapláceno od odběratele: 221/311)
- pohledávky v 3. účtové třídě mohou být dlouhodobé i krátkodobé povahy

Závazky (32. účtová skupina) = povinnost účetní jednotky uhradit fakturu, dodat zboží či poskytnout službu svému obchodnímu partnerovi

- závazek vzniká tím, že nám na základě naší objednávky náš obchodní partner (dodavatel) zašle fakturu. (př. Faktura za lego 1000ks 4x4 RED: 131/321)
- závazek zaniká zaplacením faktury (př. VBÚ - úhrada faktury (LEGO): 321/221)
- závazky v 3. účtové třídě jsou výhradně krátkodobé, závazky dlouhodobé se účtují na účtech 4. třídy
- vznik pohledávky či závazku musí být opatřen smlouvou (např. obchodní) která musí být stvrzena podpisem obou stran

Členění pohledávek a závazků

- podle doby splatnosti – krátkodobé, dlouhodobé
- podle místa vzniku – tuzemské, zahraniční
- podle odběratelů a dodavatelů (saldokonto – soubor jednotlivých analytických účtů, pro každého věřitele a dlužníka samostatný analytický účet - konto)

Účet 311 - Odběratelé

- aktivní účet
- evidují se zde převážně pohledávky vyplývající z prodeje zboží, služeb
- nastávají tyto účetní případy:

1) FAV za prodané služby 200 000 Kč	311/602
+ DPH 42 000 Kč	311/343
2) Výpis z BÚ: úhrada FAV	221/311

Účet 314 - Poskytnuté provozní zálohy

- zálohy poskytujeme svému dodavateli ještě před provedením zakázky
- poskytnuté zálohy dodavatelům se evidují jako pohledávky vůči nim, a to až do doby splnění smluv z jejich strany
- záloha = byly vydány peníze, ale nebylo provedeno vyúčtování (tj. provedení prací, služeb, zásob), zálohy z tohoto důvodu neovlivňují výsledek hospodaření
- účtování poskytnutých záloh u neplátce DPH:

1) zaplacená provozní záloha dodavateli	314/221
2) faktura od dodavatele	5xx/321
3) zúčtování (zrušení) zálohy s fakturou	321/314
4) doplatek rozdílu mezi zálohou a fakturou	321/221
- účtování poskytnutých záloh u plátce DPH:

Záloha bude poskytnuta v jiném měsíci, než bude uskutečněno zdanitelné plnění:

1) zaplacení zálohy	314/221
2) přijetí daňového dokladu:	
a) cena bez daně	neúčtuje se
b) DPH	343/314
3) FAP za provedené reklamní služby:	
a) cena služeb celkem bez daně	518/321
b) DPH z celkové hodnoty služeb	343/321
c) odečet ze zaplacené zálohy (částka s mínusem)	314/321
d) odečet DPH ze zálohy (částka s mínusem)	343/321

Záloha bude poskytnuta ve stejném měsíci, kdy bude uskutečněno zdanitelné plnění:

1) zaplacení zálohy	314/221
2) FAP za provedené reklamní služby:	
a) cena služeb celkem bez daně	518/321
b) DPH z celkové hodnoty služeb	343/321
c) odečet ze zaplacené zálohy (částka s mínusem)	314/321

Účet 315 – Ostatní pohledávky

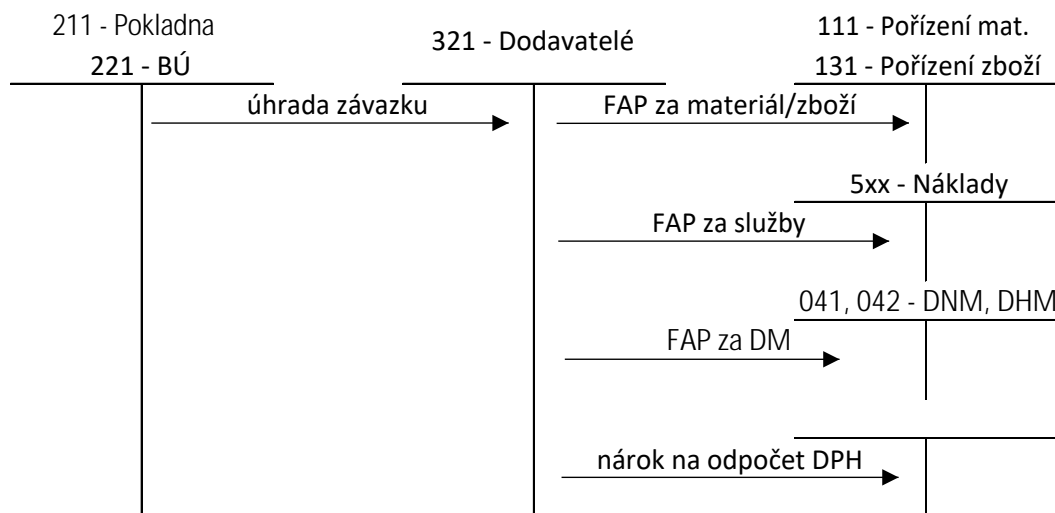
- účet aktivní
- účtují se zde ostatní pohledávky z obchodních vztahů – především reklamace vůči dodavatelům a pohledávky vyplývající z finančních operací
- příklady účetních případů:

reklamační nárok na materiál (VÚD)	315/112
neuznaná reklamace (VÚD)	549/315
náhradní dodávka – reklamace (VÚD)	112/315
tržby za zboží na základě platební karty (VÚD)	315/604

Účet 321 – Dodavatelé

- účet pasivní
- účtují se zde závazky vůči dodavatelům
- účetní případy:

1) FAP za materiál (způsob A)	111/321
+ DPH	343/321
2) Výpis z BÚ: úhrada FAP	321/221

Účet 324 - Přijaté zálohy

- slouží k vyúčtování krátkodobých záloh od odběratelů a vyjadřuje náš závazek vůči odběrateli
- záloha = byly přijaty peníze, ale nebylo provedeno vyúčtování (tj. provedení prací, služeb, zásob), zálohy z tohoto důvodu neovlivňují výsledek hospodaření
- doklad: zálohová faktura (není však daňovým ani účetním dokladem)
- účtování záloh u neplátce DPH:
 - 1) přijatá záloha od odběratele 221/324
 - 2) faktura vystavená 311/6xx
 - 3) zúčtování zálohy s fakturou 324/311
 - 4) úhrada rozdílu mezi zálohou a fakturou 221/311
- účtování záloh u plátce DPH
 - podle zákona o DPH je plátce povinen přiznat daň ke dni uskutečnění zdanitelného plnění nebo ke dni přijetí platby, a to k tomu dni, který nastane dříve, z toho vyplývá, že plátcí DPH mají povinnost odvádět DPH i z přijatých záloh, přestože nedošlo k uskutečnění zdanitelného plnění (např. dodávky zboží, výrobků, služeb)
 - do 15 dnů od přijetí platby se musí vystavit daňový doklad, na základě kterého si druhá strana odečte DPH

Zdanitelné plnění je uskutečněno v jiném měsíci jako přijatá platba:

- 1) 12. 4. - přijetí platby (zálohy) 221/324
- 2) 20. 4. - vystavení daňového dokladu 324/343
- 3) 10. 5. - faktura vystavená odběrateli:
 - a) cena bez daně 311/6xx
 - b) DPH 311/343
 - c) odečet přijaté zálohy (částka s mínusem) 311/324
 - d) odečet DPH ze zálohy (částka s mínusem) 311/343

Zdanitelné plnění je uskutečněno v jiném měsíci jako přijatá platba:

- plátce DPH má možnost nevystavovat daňový doklad na přijatou platbu (zálohu), pokud zdanitelné plnění bude uskutečněno ve stejném kalendářním měsíci jako přijatá platba
 - v takovém případě může vystavit tzv. souhrnný daňový doklad až po uskutečnění zdanitelného plnění (i v tomto případě do 15 dnů)
- 1) 12. 4. - přijetí platby (zálohy) 221/324
 - 2) 28. 4. - faktura vystavená odběrateli:
 - a) cena bez daně 311/6xx
 - b) DPH 21 % 311/343
 - c) zúčtování zálohy 324/311

Účet 325 – Ostatní závazky

- účet pasivní
- na tento účet se účtují závazky vůči leasingovým společnostem, advokátním kancelářím nebo reklamace, které odběratel uplatnil vůči nám
- příklady účetních případů:

úhrada ostatních závazků (VBÚ)	325/221
kurzové ziskové rozdíly při úhradě závazků (VÚD)	325/663
úhrada závazků vůči obyvatelstvu v hotovosti (VPD)	325/211
smluvní pokuta podle smlouvy o úvěru (VÚD)	544/325

343 – Daň z přidané hodnoty

- pasivní účet
- daňovou povinnost mají pouze ti podnikatelé, kteří ze zákona podléhají registraci u finančního úřadu

Účet 345 – Ostatní daně a poplatky

- pasivní účet
- zachycují se zde daně spotřební, darovací, dědické, silniční, z nemovitostí
- příklady účetních případů:

daňová povinnost – silniční daň (VÚD)	531/345
silniční daň – čtvrtletní zálohy, doplatek daně (VBÚ)	345/221
silniční daň (VBÚ)	345/221

Účet 379 – Jiné závazky

- pasivní účet
- tento účet se týká těchto účetních případů:
 - nákupu akcií, dluhopisů
 - úhrady celnímu orgánu
 - ostatních srážek (výživné, exekuce)
- příklady účetních případů:

nákup dluhopisů (VÚD)	065/379
úhrada celnímu orgánu (VBÚ)	379/221
vyúčtování celního orgánu – clo (VBÚ)	111/379
předpis mezd – srážky na výživné (VÚD)	331/379
pokuta od stavebního úřadu (VÚD)	545/379

Pohledávky a závazky v cizí měně

- při provádění zahraničně obchodních operací je třeba získat z účetnictví přehled o devizových pohledávkách a závazcích vyjádřených v cizích měnách
 - ZoÚ vyžaduje účtování o těchto účetních případech jak v českých korunách, tak i v cizích měnách
 - pro přepočítání cizí měny na českou měnu ke dni uskutečnění účetního případu může účetní jednotka používat:
 - denních kurzů platných v den uskutečnění účetního případu (kurz dle ČNB)
 - pevných kurzů stanovených k určitému datu po jí vymezené období
 - pro potřeby oceňování pohledávek a závazků vyjádřených v cizí měně lze za okamžik uskutečnění účetního případu považovat den vystavení faktury nebo obdobného dokladu, resp. den přijetí faktury nebo obdobného dokladu
 - u pohledávek a závazků v cizích měnách v důsledku změny kurzu české koruny k jiným měnám vznikají kurzové rozdíly
 - kurzové rozdíly vznikají jednak při úhradě pohledávky (resp. závazku) a jednak mohou vzniknout na konci účetního období

Kurzové rozdíly při úhradách zahraničních faktur:

Příklad: Česká obchodní firma prodává zboží odběratelům do zahraničí. Vystavená faktura činila 2 000 €, kurz dle ČNB ke dni uskutečnění účetního případu byl 25,20 Kč. Úhrada faktury - na bankovní účet bylo připsáno 50 000 Kč (kurz 25 Kč/1 €)

1) faktura za prodej zboží 2 000 €	50 400 Kč	311/604
2) úhrada faktury	50 000 Kč	221/311
3) vyúčtování kurzového rozdílu	400 Kč	563/311

kurzový zisk by se účtoval: 311/663

Kurzové rozdíly u neuhrazených faktur při uzavírání účetních knih:

Příklad: Faktura přijatá od rakouského dodavatele v listopadu 2022 za nákup materiálu 5 000 €, denní kurz ke dni uskutečnění účetního případu 1 € = 25,60 Kč. Kurz ČNB ke dni 31. 12. je 25,10 Kč/1 €. Do konce účetního období nebyla faktura uhrazena.

1) faktura přijatá za nákup materiálu 5 000 €	128 000 Kč	111/321
2) kurzový rozdíl ke dni 31. 12.	2 500 Kč	321/663

kurzová ztráta by se účtovala: 563/321

kurzové rozdíly při postupném splácení zahraničních faktur lze vyúčtovat na vrub finančních nákladů, resp. ve prospěch finančních výnosů až ke konci rozvahového dne, tzn. není nutno počítat kurzový rozdíl po každé úhradě

Příklad: Podnik vystavil fakturu 10. 9. na 1 000 €, kurz 25,90 Kč. Odběratel splácel fakturu postupně: 24. 9. uhradil 400 €, připsáno 10 080 Kč. 30. 11. uhradil 400 €, připsáno 10 000 Kč.

Řešení: Varianta A – účtování kurzových rozdílů po každé platbě

10. 9. – FAV za poskytnuté služby – 1 000 € (25 900 Kč)	311/602
24. 9. – první splátka – 400 € (10 080 Kč)	221/311
24. 9. – kurzový rozdíl ($10\,360 - 10\,080 = 280$ Kč)	563/311
30. 11. – druhá splátka – 400 € (10 000 Kč)	221/311
30. 11. – kurzový rozdíl ($10\,360 - 10\,000 = 360$ Kč)	563/311

Podnik musí spočítat kurzový rozdíl ještě k 31. 12., a to ke zbývajícím hodnotě pohledávky (200 €). Kurz ČNB 31. 12. byl 26,10 Kč/1 €, tj. pohledávka 200 € činí v přepočtu 5 220 Kč. Zůstatek na účtu Odběratel: $25\,900 - 10\,080 - 280 - 10\,000 - 360 = 5\,180$ Kč. Kurzový rozdíl = $5\,220 - 5\,180 = 40$ Kč zisk.

31. 12. – kurzový rozdíl na konci účetního období – 40 Kč	311/663

Řešení: Varianta B – účtování kurzových rozdílů na konci roku

10. 9. – FAV za poskytnuté služby – 1 000 € (25 900 Kč)	311/602
24. 9. – první splátka – 400 € (10 080 Kč)	221/311
30. 11. – druhá splátka – 400 € (10 000 Kč)	221/311

Zůstatek na účtu Odběratel: $25\,900 - 10\,080 - 10\,000 = 5\,820$ Kč. Kurz ČNB 31. 12. byl 26,10 Kč/1 €, tj. zbýající hodnota pohledávky 200 € činí 5 220 Kč. Kurzový rozdíl = $5\,220 - 5\,820 = -600$ Kč ztráta.

31. 12. – kurzový rozdíl na konci účetního období – 600 Kč	563/311